

Kokous 4/2018

Aika: 13.12.2018 klo 10-16

Paikka: Oikeustieteellinen tiedekunta, Cal 2111, 2. krs, Calonia, Caloniankuja 3, Turun yliopisto, Turku

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto
Tua Hindersson-Söderholm, Svenska handelshögskolans bibliotek
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Anne Lehto, Tritonia
~~Riitta Lähde~~ Riitta Lähde, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto
Ari Muhonen, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus, lähti klo 15:23
Minna Niemi-Grundström, Tampereen yliopiston kirjasto
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
Ulla Ohvo, Lappeenrannan tiedekirjasto
Susanna Parikka, Lapin korkeakoulukirjasto, saapui klo 10:17
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimispalvelut
Jarmo Saarti, Itä-Suomen yliopiston kirjasto, etäyhteydellä, poistui klo 15:30
Pia Södergård, Åbo Akademis bibliotek
Kimmo Tuominen, Helsingin yliopiston kirjasto
Leeni Lehtiö (sihteeri)

Asiantuntijat:

Jyrki Hakapää, Suomen Akatemia (kohdassa 5)
Eeva Nyrövaara, UNIFI (kohdassa 5)
Mari Riipinen, Turun yliopisto (kohdassa 4)
Arja Tuuliniemi, FinELib-toimisto (kohdassa 6)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.59. Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Anne Lehto ja Ari Muhonen.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista.

3. Edellisen kokouksen muistio

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta

<http://www.yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset>.

4. OpenUTU – Turun yliopiston avoimen tieteen palvelujen esittely / yksikön päällikkö Mari Riipinen, Tutkimusedellytykset, Turun yliopisto

Yksikön päällikkö Mari Riipinen kertoi, miten avoimen tieteen palveluja Turun yliopistossa toteutetaan. Turun yliopiston strategian 2016 - 2020 yhtenä toimenpideohjelmaksi on avoimen tieteen edistäminen. OpenUTU-projektin tehtävänä on kehittää Turun yliopiston avoimen tieteen toimintakulttuuria. OpenUTU-projekti on laatinut yliopiston datapolitiikan ja julkaisupolitiikan. Juuri valmistunut avoimen tutkimuksen politiikka kattaa myös tutkimusmenetelmien avoimuutta koskevat linjaukset. Avoimen tieteen -palveluverkostoon kuuluu yliopiston tutkimuspalveluiden, kehittämisspalveluiden, kirjaston, it-palveluiden ja viestinnän asiantuntijoita. Kirjasto on vahvasti mukana julkaisu- ja datapolitiikan toimenpiteiden toteuttamisessa. Ensi keväänä kirjasto on mukana toteuttamassa tohtorikoulutettaville järjestettävää tutkimusdatan hallinnan perusteet -kurssia.

5. FUN vaikuttaa: sidosryhmäkeskusteluja yliopistokirjastojen roolista ja tehtävistä avoimen tieteen kentällä

5. A. Suomen Akatemia – vuoropuhelua Suomen Akatemian ja FUNin rooleista ja näkemyksistä avoimen tieteen tukemisessa / johtava tiedeasiantuntija Jyrki Hakapää

Johtava tiedeasiantuntija Jyrki Hakapää kertoi Suomen Akatemian avoimen tieteen linjauksista ja tavoitteista, vastuullisen tieteen kokonaisuudesta ja Plan S -julkilausumasta kansallisella ja Euroopan tasolla sekä Plan S:n toimenpideohjelmasta ja 10 periaatteesta. Avoin tiede nähdään osana vastuullisen tieteen kokonaisuutta, johon liittyy mm. tutkimuksen etiikka ja yhdenvertaisuus. Viimeisen kolmen vuoden näkyvin toimi on ollut avointen tutkimusaineistojen hallinnoinnin ja avaamisen kehittäminen. Suurin osa rahoitushakemusten aineistonhallintasuunnitelmista on tehty DMPTuulilla. Plan S:n mukainen 100% julkaisuiden avoimuus pyritään toteuttamaan usean julkaisumallin kautta: kultainen ja vihreä julkaiseminen ja uudet julkaisumallit. Hybridimallia ei haluta pidemmän päälle tukea ja maksumuureista pyritään eroon. Suomen Akatemia kerää kommentteja Plan S:n toimenpideohjelmasta, sen puutteista ja epäselvyyksistä.

Keskusteltiin aineistojen lisenssisopimuksista ja sopimusneuvotteluista, joita käyvät paitsi FinELib niin myös yliopistokirjastot suoraan kustantajien kanssa. Keskusteltiin sopimusneuvotteluiden tavoitteista, APC-maksukatoista, rinnakkaistallentamisesta, embargoista, tutkimuksen arvioinnin kehittämisestä, avoimen aineiston löytyvyydestä ja käytöstä, tieteellisten seurojen julkaisutoiminnasta, viestinnästä tutkijoille, aineistojen

saatavuudesta, tutkijoilta tulleista huolen ilmauksista ja tutkijoiden näkökulmien esiin saamisesta.

5. B. UNIFI – keskustelua UNIFI:n ja FUNin yhteistyön mahdollisuuksista ja yliopistokirjastojen roolista tieteen tukemisessa / kehittämispäällikkö Eeva Nyrövaara, UNIFI

Kehittämispäällikkö Eeva Nyrövaara kertoi UNIFI:n strategiasta, UNIFI:n sidosryhmäyhteistyöstä ja avoimen tieteen linjauksista. Vuonna 2018 yliopistojen välisessä yhteistyössä painopistealueita ovat avoin tiede, avoin data ja avoin oppiminen, sekä digitaalisuus ja ICT-ohjausyhteistyö. Näiden teemojen edistämistä jatketaan vuosina 2019–2020 UNIFI:n laatiman kansallisen avoimen tieteen ja avoimen datan toimenpideohjelman mukaisesti. Yhteistyö kirjastotoimijoiden kanssa on erittäin tärkeää. UNIFI on ilmaissut tukensa FinELib-neuvotteluille. UNIFI suhtautuu Plan S:ään positiivisesti. Sidosryhmäyhteistyö voi olla esimerkiksi vierailu rehtorien kokouksessa keskustelemassa ajankohtaisesta ongelmasta tai kehittämisideasta. Tarvittaessa sihteeristöön voi olla yhteydessä. Sihteeristö tulee mielellään keskustelemaan tilaisuuksiin. Yliopistokirjastojen rooli tutkimuksen tuessa ja avoimen tieteen palveluissa on Eeva Nyrövaaran mielestä UNIFI:ssa tunnistettu.

Keskustelussa tuotiin esiin, että FUNin edustaja tulee tarvittaessa mielellään UNIFI:n kokoukseen keskustelemaan aineistoneuvottelujen tilanteesta yhdessä FinELibin edustajan kanssa. Keskusteltiin avoimen tieteen hyödyistä, dataviittauskartasta ja meritoitumisesta. Yliopistokirjastot tukevat tutkijoita esim. rinnakkaistallentamisessa sekä datan hallinnassa ja avaamisessa.

FUNin yhteistyösihteerit voi jatkossa tiedottaa UNIFI:n sihteeristölle ja muille sidosryhmille FUNin uusimmista muistioista.

Lounas klo 12.00-13.10

6. Ajankohtaista aineistoneuvotteluista / FinELib-toimisto

Palvelupäällikkö Arja Tuuliniemi FinELib-toimistosta kertoi ajankohtaiset asiat aineistoneuvottelutilanteesta, avoimen julkaisemisen kansainvälisistä ja kansallisista linjauksista, avoimen julkaisemisen tämän hetkisestä tilanteesta tehtyjen sopimusten puitteissa, alternative access -työryhmän työstä ja Berliinin OA-konferenssista. Alternative Access -välineitä voi hyödyntää muunkin avoimen aineiston käyttämiseen (<http://finelib.fi/neuvottelut/alternative-access/>). Keskusteltiin aineistoneuvottelutilanteesta ja Berliinin sekä Tukholman OA-konferensseista (<https://www.vr.se/english/just-now/events/all-events/calendar-events/2018-08-23-nordic-open-science-conference.html>).

7. FUNin puheenjohtajuus 2019-2020

FUNin sääntöjen mukaan työvaliokunta valmistelee ehdotuksen uudeksi puheenjohtajaksi ja työvaliokunnan jäseniksi. Ulla Nygrén esitteli työvaliokunnan ehdotuksen uudeksi puheenjohtajaksi. Työvaliokunta esitti puheenjohtajaksi kaudelle 2019-2020 Anne Lehto. Valittiin FUNin puheenjohtajaksi kaudelle 2019-2020 Anne Lehto.

8. Työvaliokunnan jäsenet

Anne Lehdon, Minna Abrahamsson-Sipposen, Minna Niemi-Grundströmin ja Riitta Lähdemäen kaudet työvaliokunnassa päättyvät. Minna Niemi-Grundström ja Riitta Lähdemäki ovat olleet jo kaksi kautta työvaliokunnan jäseniä, eivätkä he voi enää jatkaa. Anne Lehto ja Minna Abrahamsson-Sipponen ovat olleet yhden kauden työvaliokunnan jäseniä. Anne Lehdon tultua valituksi puheenjohtajaksi hänen tilalleen tarvitaan uusi jäsen työvaliokuntaan. Minna Abrahamsson-Sipponen on ilmoittanut olevansa valmis jatkamaan työvaliokunnan jäsenenä.

Valittiin työvaliokuntaan vuosiksi 2019-2020 Minna Abrahamsson-Sipponen, Tommi Harju, Susanna Parikka ja Matti Raatikainen.

Esitettiin näkemys, että työvaliokunnan ehdotusten työvaliokunnan jäseniksi ja puheenjohtajaksi pitäisi olla näkyvissä jo esityslistalla. Sovittiin, että toimintatavasta keskustellaan kahden vuoden kuluttua valintakokousta edeltävässä kokouksessa.

9. Oppimisen tuen verkoston rahat FUNin budjettiin

Lakkautetulla oppimisen tuen verkostolla jäi rahaa käyttämättä 2730,80 euroa. Päätettiin siirtää rahat FUNin budjettiin.

10. Puheenjohtajan palkkio

Puheenjohtaja poistui asian käsittelyn ajaksi.

FUNin sääntöjen mukaan työvaliokunta ilman puheenjohtajaa tekee esityksen puheenjohtajan kuluvan vuoden vuosipalkkiosta. Työvaliokunta ilman puheenjohtajaa on valmistellut ehdotuksen puheenjohtajalle maksettavasta palkkiosta varapuheenjohtaja Minna Niemi-Grundströmin johdolla. Varapuheenjohtaja on myös selvittänyt palkkion maksamisen käytäntöjä yhdessä yhteistyösihteerin kanssa. Työvaliokunta esittää kuluvan vuoden 2018 osalta palkkioksi 4000 euron vuosipalkkiota. Ehdotuksen mukaan uusien sääntöjen voimassaoloajalta (viimeinen vuosineljännes) puheenjohtaja Ulla Nygrénille maksettaisiin neljäsosa vuosipalkkiosta eli 1000 euroa. Äänestettiin palkkion suuruudesta. Työvaliokunnan ehdotusta kannatti 11 jäsentä. Työvaliokunnan ehdotusta ei kannattanut 1

jäsen. Tyhjää äänesti 1 jäsen. Päätettiin maksaa Ulla Nygrénille 1000 euron palkkio puheenjohtajuudesta vuodelta 2018 työvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Uusi työvaliokunta valmistelee ehdotuksen vuoden 2019 puheenjohtajan palkkiosta, jonka suuruus ei ole sidottu nyt tehtyyn päätökseen.

Kiitettiin väistyvää puheenjohtajaa ja yhteistyösihteeriä.

11. Ajankohtaiskatsaus

Kirjallisuuden välityspalveluiden kilpailutus

Hansel toimitti vastauksen FUNin kirjelmään 18.10.2018 (liitteet 1-2). Myöhemmin Hansel tiedotti asiakkailleen päätöksestään olla toistaiseksi kilpailuttamatta kirjallisuuden välityspalveluita. Yhteistyösihteeri on tehnyt kyselyn kilpailutuksesta yliopistokirjastoille (liite 3). Keskusteltiin yliopistokirjastojen tilanteista.

12. Ajankohtaiskatsaus

Katsaus tietosuojaan

FUNin kokouksessa 2/2018 toivottiin, että tietosuojatyöryhmä koordinoisi henkilötietojen käsittelyn oikeusperustoja yliopistokirjastoissa. Kooste yliopistokirjastoissa käytetyistä oikeusperustoista on ollut tietosuojatyöryhmällä käsiteltävänä. Puheenjohtaja Ulla Nygrén kertoi ajankohtaisen tilanteen. Puheenjohtaja ja yhteistyösihteeri ovat käyneet oikeusperustat läpi Turun yliopiston tietosuojavastaavan, lakimies Camilla Engmanin kanssa. Yliopistokirjastot voivat halutessaan ottaa harmonisointiesityksen (liite 4) käyttöönsä.

Katsaus kirjastojärjestelmähankkeisiin

Matti Raatikainen (Aalto), Ari Muhonen (Koha) ja Kimmo Tuominen (Lumikko) kertoivat kirjastojärjestelmähankkeiden ajankohtaisesta tilanteesta. Aallon tavoitteena on saada uusi järjestelmä käyttöön ensi vuoden aikana. Hämeen ammattikorkeakoulun kirjasto on ensimmäisenä ottanut käyttöön Koha-kirjastojärjestelmän 23.10.2018. Koha-yhteenliittymän aikataulu ja dokumentit ovat vapaasti katsottavissa osoitteessa www.kiwi.fi/display/KK. Lumikko-kilpailutus on päättynyt, mutta hankintapäätöstä ei ole vielä tehty.

13. FUNin toimintasuunnitelman toteuttaminen vuonna 2018

FUN Vaikuttaa

Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi avoimen tieteen kansallisen strategiaryhmän ajankohtaisista asioista. Minna Abrahamsson-Sipponen toimii strategiaryhmässä FUNin edustajana. Kansallinen avoimen julkaisemisen strategian luonnos on ollut kommentoitavana. Minna Abrahamsson-Sipponen kommentoi luonnosta FUNin näkökulmasta. Myös osa yliopistoista on kommentoinut luonnosta. Kommenttien pohjalta valmistellaan uusi luonnos, joka tulee kommentoitavaksi alkuvuodesta. Todettiin, että on tärkeää, että kommentointiprosessi toteutetaan systemaattisesti.

Jarmo Saarti esitteli suunnitelmaa KITT-tilastotietokannan tulevaisuudesta. Suunnitelmaa ovat työstäneet Jarmo Saarti (FUN), Kari Tiainen (AMKIT), Heli Kautonen (KK) ja Markku Laitinen (KK). Työryhmä on miettinyt KITT:in uutta muotoa, toiminnallisuusmäärittelyä ja kustannuksia sekä rahoitusta. Rahoitukseen on pohdittu kolmea vaihtoehtoa: kirjastojen maksuosuuksia, hankerahoitusta tai keskitettyä rahoitusta. Kirjastojen maksuosuuksissa on oletettu, että mukana olisi 37 kirjastoa. OKM:ssä voisi käydä keskustelemassa keskitetystä rahoituksesta. Työryhmä suunnittelee yliopistokirjastojen ja AMK-kirjastojen yhteiskokousta, jossa suunnitelma esiteltäisiin. Kirjastojen tulisi sitoutua KITT:in rahoittamiseen ensi vuoden alussa/keväällä. Yhteistyöstä Kirjastot.fi:n kanssa on keskusteltu. Uusi puheenjohtaja Anne Lehto on yhteydessä Jarmo Saartiin ja sopii, miten asia käsitellään FUNissa ja Kansalliskirjaston kanssa. Kirjastotoiminnan vaikuttavuuden arviointityöryhmä, jossa Jarmo Saarti on FUNin edustajana, ilmeisesti lopettaa toimintansa tähän vuoteen.

FUNin ja Kansalliskirjaston välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen kehittämistä suunnittelevan työryhmän jäsenet Ulla Nygrén, Anne Lehto ja Jarmo Saarti kertoivat ajankohtaisesta tilanteesta. Työryhmällä oli 12.12. etäkokous, johon Kansalliskirjastosta osallistuivat Kristiina Hormia-Poutanen, Arja Tuuliniemi, Nina Hyvönen, Bjarne Beckmann, Esa-Pekka Keskitalo, Lassi Lager ja Maria Virtanen. Kokouksessa käsiteltiin hyvän yhteistyön tunnusmerkkejä, yhteisten palvelujen vuosikellon tunnetuksi tekemistä ja suunniteltiin toimenpideohjelmia, jossa tunnistettaisiin yliopistokirjastoille ja Kansalliskirjastolle yhteisiä asioita ja samoin niitä asioita, jotka eivät enää ole yhteisiä. Kokouksessa esille nousseita asioita olivat mm. tieteellisten kirjastojen vaikuttavuus, viestintä ja yhdessä tekeminen. Työryhmä suunnittelee pyöreän pöydän keskustelutilaisuutta helmikuulle. Puheenjohtaja Ulla Nygrén jää työryhmästä pois, kun FUNin puheenjohtajuus päättyy. Anne Lehdolle ja Jarmo Saartille toivottiin evästyksiä siitä, mitä asioita halutaan valita ja mitä halutaan valita pois.

Pia Södergård kertoi NUAS-tapaamisen valmistelusta. NUAS-kokoontuu tammikuun puolivälissä, jolloin Pia Södergård ottaa asian esille. Pia Södergård kertoo asiasta seuraavassa FUNin kokouksessa.

FUN Kokeilee

Juha Kaskinen on toimittanut yhteenvedon Yliopistokirjastojen mahdolliset tulevaisuudet –tulevaisuustyöpajasta (liite 5). Keskusteltiin yhteenvedon herättämistä ajatuksista ja siitä,

miten sitä voisi hyödyntää uusien asioiden kokeilemiseen. Yhteenvetoa pidettiin hyvänä työkaluna omaan työhön. Siihen voi muutaman vuoden päästä peilata tapahtuneita muutoksia.

FUN Näkyy

FUNin kokouksessa 3/2018 mediaryhmä sai tehtäväkseen kartoittaa FUNin käyttöön sopivaa yhteistyökalua ja mahdollista sähköpostilistojen korvaajaa. Yhteistyökalua on suunniteltu käytettävän aktiviteettien seurantaan ja hissipuheen laadintaan. Mediaryhmän puheenjohtaja Minna Abrahamsson-Sipponen kertoi mediaryhmän ajankohtaisen tilanteen. Keväällä käyttöön otettu Yammer ei sopinutkaan kaikkien kirjastojen käyttöön. Mediaryhmä ehdottaa tehtyjen selvitysten perusteella, että FUN ottaa käyttöön eDuunin. eDuuni-alusta voidaan perustaa Oulun yliopistossa ja pääkäyttäjä (=yhteistyösihteeri) voi olla toisesta organisaatiosta. eDuunissa voi järjestää äänestyksiä. Päätettiin ottaa käyttöön eDuuni-alusta. Mediaryhmä jatkaa työtään yhteistyöalustan valinnan myötä.

FUNin toimintakertomus

Työvaliokunta on valmistellut FUNin toimintakertomusta vuodelta 2018 (liite 6). Yhteistyösihteeri on tehnyt ehdotuksen uudeksi toimintakertomuksen muodoksi. Hyväksyttiin uusi muoto. Toimintakertomus tulee hyväksyttäväksi FUNin kokoukseen 1/2019.

14. Ilmoitusasiat

- Työvaliokunta on nimennyt FUNin ehdokkaiksi Varastokirjaston johtokuntaan Ari Muhosen ja Minna Abrahamsson-Sipponen kolmivuotiskaudeksi 1.3.2019-28.2.2022 (liite 7).
- Työvaliokunta on nimennyt FUNin edustajaksi avoimen tieteen kansalliseen strategiaryhmään Minna Abrahamsson-Sipponen (liite 8).
- Kustannusjohtaja Leena Kaakinen (Gaudeamus) on pyytänyt FUNia nimeämään edustajan työryhmään, jonka tavoitteena on muotoilla ehdotus avoimesti julkaistavien tiedekirjojen rahoitusmalliksi (liite 9). Työryhmä tulee osaksi TSV:n avoimen tieteen koordinaatiohanketta, yhdeksi sen alaisuudessa toimivista avoimen tieteen työryhmistä. Työvaliokunta on nimennyt FUNin edustajaksi työryhmään Erik Lindgrenin (TY).
- Työvaliokunta on nimennyt FUNin ehdokkaaksi Kansalliskirjaston johtokuntaan Pia Södergårdin (liite 10).
- Työvaliokunta on nimennyt FUNin edustajaksi Kirjastot.fi koordinaatioryhmään Kaisu Kesosen (TY) (liite 12). Kaisu Kesonen on myös FUNin mediaryhmän käytettävissä.
- FUN on antanut lausunnon standardin ISO 2108:2017 "Information and documentation – International Standard Book Number (ISBN)" suomenkielisestä käännöksestä (liite 11).
- STKS:n seminaari "Koko kylä kasvattaa! Avoin ja eettinen tiede asiantuntijatyössä" järjestettiin 16.11.2018 Espoossa.

- Avoimen tieteen päivät järjestettiin 19.-20.11.2018 Helsingissä.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti Kirjastopäivät 7.-8.11.2018.
- 333 pientä elefanttia - Finnan 5-vuotisjuhlaseminaari järjestetään 14.12.2018 Helsingissä.

15. Muut asiat

Sovittiin, että seuraava FUNin kokous järjestetään 4.2.2019 Aalto-yliopistossa Otaniemessä.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.27.

Liitteet:

- 1 FUNin kirjelmä Hanselille
- 2 Hanselin vastaus FUNille
- 3 Kirjallisuuden kilpailutus –kysely
- 4 Ehdotus tietosuoja-asetuksen mukaisten oikeusperustojen harmonisoinniksi
- 5 Yliopistokirjastojen mahdolliset tulevaisuudet -yhteenveto
- 6 FUNin toiminta vuonna 2018 (luonnos)
- 7 Nimeämispyyntö: FUNin ehdokkaat Varastokirjaston johtokuntaan
- 8 Nimeämispyyntö: FUNin edustaja Avoimen tieteen kansalliseen strategiaryhmään
- 9 Nimeämispyyntö: FUNin edustaja Avoimen monografiajulkaisemisen rahoitusmalli -työryhmään
- 10 Nimeämispyyntö: FUNin edustaja Kansalliskirjaston johtokuntaan
- 11 FUNin lausunto standardin ISO 2108:2017 suomenkielisestä käännöksestä
- 12 Nimeämispyyntö: FUNin edustaja Kirjastot.fi -koordinaatioryhmään

Ulla Nygrén
puheenjohtaja

Leeni Lehtiö
sihteeri

Anne Lehto
pöytäkirjantarkastaja

Ari Muhonen
pöytäkirjantarkastaja